

Assisted Suicide
R. Dovid Fink

יורה דעה סימן שלט דיני גוסס :

הגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו. אין קושרין לחייו, ואין סכין אותו, ואין מדיחין אותו, ואין פוקקין את נקביו, ואין שומטין הכר מתחתיו, ואין נותנין אותו על-גבי חול ולא על-גבי חרסית ולא על-גבי אדמה, ואין נותנין על כריסו לא קערה ולא מגריפה ולא צלוחית של מים ולא גרגיר של מלח, ואין משמיעין עליו עיירות, ואין שוכרין חלילין ומקוננות, ואין מעצמין עיניו עד שתצא נפשו.

וכל המעמץ עם יציאת הנפש -- הרי זה שופך דמים. ואין קורעין ולא חולצין ולא מספידין עליו ולא מכניסין עמו ארון לבית עד שימות. ואין פותחין עליו בצדוק הדין עד שתצא נפשו.

A moribund patient is halachically alive in all respects... Anyone who closes his eyes as his soul departs is guilty of spilling blood.

הגה : ויש אומרים דאין חוצבין לו קבר אף-על-פי שאינו עמו בבית עד אחר שימות. ואסור לחצוב שום קבר להיות פתוח עד למחר שלא יקברו בו המת באותו היום, ויש סכנה בדבר.

וכן אסור לגרום למת שימות מהרה, כגון מי שהוא גוסס זמן ארוך ולא יוכל להפרד -- אסור להשטט הכר והכסת מתחתיו מכח שאומרים שיש נוצות מקצת עופות גורמים זה. וכן לא יזיזנו ממקומו. וכן אסור לשום מפתחות בית הכנסת תחת ראשו כדי שייפרד. אבל אם יש שם דבר שגורם עכוב יציאת הנפש, כגון שיש סמוך לאותו בית קול דופק כגון חוטב עצים, או שיש מלח על לשונו, ואלו מעכבים יציאת הנפש -- מותר להסירו משם, דאין בזה מעשה כלל אלא שמסיר המונע.

Do not dig his grave until after he dies. Do not hasten his death; if he is moribund for a long time and cannot die, do not remove his cushion as the feathers in it are said to keep the patient alive. Do not move him. Do not put synagogue keys under his head so that he may die.

But if something is preventing his death, for example the sound of a wood chopper or salt on his tongue, it is permissible to remove it because this is merely the removal of an impediment.

פירוש הט"ז :

למה אסור להרחיק את הנוצות? "כיון שעל-ידי זה מזיז גופו והוה קירוב מיתה בידיים. ועל-כן נראה לעניות דעתי שאין לנהוג היתר בהסרת מלח."

פירוש הש"ך :

למה אסור לחצוב קבר אפילו אינו עמו בבית? "מותר מדינא כל שאין החולה מרגיש בדבר."

פירוש בית לחם יהודה :

"אסור להרחיק מיתתו, ואין משימין מלח על לשונו כדי שלא ימות. על-כן נמצא שמתחילה לא עשו כהוגן, שהיה מניח המלח על לשונו. ולכן מותר ליקח המלח מעל לשונו, רק בנחת שלא יזיזו איבר."

It is prohibited to delay death by putting salt on the tongue. Therefore, it was wrong to put the salt there in the first place, and therefore it is permitted to remove the salt gently without moving the patient.

ערוך השולחן (יורה דעה סימן שלט סעיף א)

שנינו בריש מס' שמחות: הגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו. זוקק ליבום, ופוטר מן הייבום וכו'. ואסור לעשות לו דבר שתקרב מיתתו.
וכך שנו חכמים במשנה דשבת (דף קנא ע"ב) דהמעמץ עיניו של מת עם יציאת הנפש – הרי זה שופך דמים. ואף-על-פי שאנו רואים שמצטער הרבה בגסיסתו וטוב לו המוות, מכל מקום אסור לנו לעשות דבר לקרב מיתתו. והעולם ומלואו של הקב"ה. וכך רצונו יתברך. וכל-שכן שאסור לעסוק בעדו בארון ותכריכים וקבורה בעודו חי.

מנחת שלמה (חלק א סימן צא אות כד)

על דבר הילדה החולנית -- נראה לעניות דעתי דכיון שעל ידי הניתוח היא תישאר חס ושלוש משותקת לכל ימי חייה, וגם נוסף לזה אין הצלה וודאית, בכגון דא מוטב להשאר ב"שב ואל תעשה" ולהשען על רחמי ד' כי רבים רחמיו וביד אדם לה להפילה.
הן אמנם פשוט וברור דאף-על-גב שהחיים של משותקים, לא עלינו, אינם כלל חיים לפי המושגים הפשוטים שלנו וקשה מאד כח הסבל של החולה וגם של משפחתו, עם כל זאת הננו מְצַוִּים וגם חייבים להשתדל בקום ועשה להארכת חייהם של משותקים. ואם הוא חולה חייבים וודאי להזדרז בהצלתו וגם לחלל עליו את השבת כי העניין של "חיים" אין לנו שום קנה-מידה כמה למדוד את יוקרם וחשיבותם אפילו לא בתורה ומצוות, שהרי מחללין את השבת גם על זקן חולה מוכה שחין אף-על-פי שהוא חרש ושוטה גמור ואינו יכול לעשות שום מצווה וחיינו הם רק למשא וסבל גדול על משפחתו וגורם להם ביטול תורה ומצוות...

מכל מקום הואיל וסוף סוף החיים של משותקים הם רעים ומרים וגם יש אשר טוב להם המוות מהחיים, לכן בכגון דא מסתבר שאין חייבין לעשות מעשה של ניתוח בקום ועשה, ובפרט בנידון דידן שגם עצם ההצלה אינו אלא ספק.

רבים מתלבטים בשאלה זו של טיפול בחולה גוסס. יש סוברים דכשם שמחללין שבת עבור חיי שעה, כך חייבים להכריח את החולה על זה כי הוא אינו בעלים על עצמו לוותר אף על רגע אחת.

אך מסתבר שאם החולה סובל מכאבים ויסורים גדולים או אפילו סבל נפש חזק מאד, חושבני שְׁאֵקֵל וחמצן לנשימה חייבים ליתן לו גם נגד רצונו. אבל מותר להמנע מתרופות הגורמות סבל לחולה אם החולה דורש את זה.
אולם אם החולה ירא שמים ולא נטרפה דעתו, רצוי מאד להסביר לו שיפה שעה אחת בתשובה בעולם הזה מכל חיי עולם הבא.

אגרות משה (יורה דעה חלק ב סימן קעד ענף ג)

הטעם שמותר להסיר דבר המעכב יציאת הנפש כשאין בזה מעשה (כדאיתא ברמ"א סימן שלט סוף סעיף א) הוא משום היסורים. ואם היה מותר לעשות אמצעים להאריך חיי שעה אף כשיהיו לו יסורים, איך היה שייך להתיר להסיר דבר שמעכב יציאת הנפש?
אלא וודאי דאסור לעשות אמצעים להאריך חיי שעה באופן שיהיה ביסורים. וסתם עיכוב יציאת הנפש בגוסס הוא ביסורים (כדמובא בבית לחם יהודה).

אגרות משה (חושן משפט חלק ב סימן עג עות א)

באינשי שהרופאים מכירין שאי-אפשר לו להתרפאות ולהחיות, אף לא שיחיה כמו שהוא חולה בלא יסורין, אבל אפשר ליתן לו סמי רפואה להאריך ימיו כמו שהוא נמצא עתה ביסורין -- אין ליתן לו מיני רפואות אלא יניחום כמו שהם.